

» men tuum : Veniat regnum tuum : Fiat voluntas tua ,
 » sicut in cœlo , et in terra : » tres istæ petitiones sunt
 propter vitam humanam ¹. Semper enim sanctificatum in
 nobis debet esse nomen Dei , semper in regno ejus esse
 debemus , semper voluntatem ejus facere debemus. Hoc
 in æternum erit. Panis quotidianus modo est necessarius.
 Jam ab hoc articulo cætera quæ oramus , ad præsentis
 vitæ necessitatem pertinent. Panis quotidianus in hac vita
 necessarius est : dimitti debita nostra in hac vita neces-
 sarium est. Nam cum ad illam veniemus , debita finimus.
 In hac terra tentatio est , in hac terra periculose naviga-
 tur , in hac terra per rimas fragilitatum subintrat aliquid ,
 quod debeat sentinari. Cum autem facti fuerimus æqua-
 les Angelis Dei , absit ut dicamus , absit ut rogemus Deum ,
 ut dimittat debita nostra , quæ nulla erunt. Hic ergo pa-
 nis quotidianus , hic ut debita dimittantur , hic ut non
 intremus in tentationem ; quia in illa vita tentatio non
 intrat : hic ut liberemur a malo ; quia in illa vita malum
 nullum , sed bonum sempiternum permanebit.

¹ Forte æternam.

SERMO LVII¹.

*Rursum in Matth. vi. de Oratione Dominica , ad
 Competentes.*

I. ORDO est ædificationis vestræ , ut discatis prius quid cre-
 datis , et postea quid petatis. Sic enim dicit Apostolus : « Erit ,
 » omnis qui invocaverit nomen Domini , salvus erit². » Hoc
 testimonium beatus Paulus posuit de Propheta ; quia præ-
 dicta sunt per Prophetam ista tempora , quando omnes in-
 vocaturi erant Deum : « Qui invocaverit nomen Domini ,
 » salvus erit. » Et adjunxit : « Quomodo autem invocabunt ,
 » in quem non crediderunt ? Aut quomodo credent , quem
 » non audierunt ? Quomodo autem audient , sine prædi-
 » cante ? Aut quomodo prædicabunt , si non mittantur ?
 » Missi sunt ergo prædicatores , prædicaverunt Christum³. »
 Illis prædicantibus populi audierunt , audiendo credide-
 runt , credendo invocaverunt. Quia ergo rectissime et
 verissime dictum est : « Quomodo invocabunt , in quem
 » non crediderunt ? » ideo prius didicistis quod credere-
 tis : hodie didicistis eum invocare , in quem credidistis.

II. Filius Dei Dominus noster Jesus Christus docuit nos
 orationem : et cum sit ipse Dominus , sicut in Symbolo
 accepistis et reddidistis , Filius Dei unicus , tamen noluit
 esse unus. Unicus est , et unus esse noluit : fratres habere
 dignatus est. Quibus enim dicit : « Dicite : Pater noster ,
 » qui es in cœlis⁴ ? » Quem voluit a nobis appellari Pa-

¹ Alias de Diversis 9. — ² Joël. II, 32, et Rom. X, 13. — ³ Ibid. 14, 15.
 — ⁴ Matth. VI, 9.

trem nostrum, nisi Patrem suum? Numquid invidit nobis? Parentes aliquando cum genuerint unum filium, duos, tres; jam timent generare, ne faciant alios mendicare. Sed quia talis est hæreditas quam nobis promittit, quam multi obtineant, et angustias nemo patiat; ideo in suam fraternitatem vocavit populos gentium, et habet Unicus innumerabiles fratres qui dicant: « Pater noster, » qui es in cœlis. » Dixerunt ista qui fuerunt ante nos: dicturi sunt qui erunt post nos. Videte quantos fratres habeat Unicus in sua gratia, communicans cum illis hæreditatem, pro quibus pertulit mortem. Habebamus patrem et matrem in terra, ut nasceremur ad labores et mortem: invenimus alios parentes. Deum Patrem et matrem Ecclesiam, a quibus nascamur ad vitam æternam. Cogitemus, charissimi, cujus filii esse cœpimus: et sic vivamus, quomodo decet eos qui talem habent Patrem. Videte, quia Creator noster dignatus est esse Pater noster.

III. Audivimus quem invocare debeamus, qua spe hæreditatis æternæ Patrem in cœlis habere cœpimus: audiamus quid ab illo petamus. A tali Patre quid petituri sumus? Numquid non ab illo et hodie et heri et nudiustertius pluviam petimus? Nihil magnum est quod a tali Patre quæsimus: et tamen videtis cum quanto gemitu, cum quanto desiderio pluviam petamus, cum mors timetur, et hoc timetur quod evadere nullus potest. Omnis enim homo citius serius moriturus est: et gemimus, rogamus, parturimus, clamamus ad Deum, ut paulo serius moriamur. Quanto magis ad illum debemus clamare, ut veniamus ubi nunquam moriamur?

IV. Ideo, « Sanctificetur nomen tuum¹, » dictum est. Hoc etiam ab illo petimus, ut sanctificetur nomen ejus in nobis: nam semper est sanctum. Quomodo autem sanc-

¹ Matth. vi, 9.

tificatur nomen ejus in nobis, nisi dum nos efficit sanctos? Nos enim fuimus non sancti, et per nomen ejus efficimur sancti: ipse autem semper sanctus, et nomen ipsius semper sanctum. Pro nobis rogamus, non pro Deo. Non enim bene optamus Deo, cui nihil mali potest aliquando evenire. Sed optamus nobis bonum, ut sanctificetur sanctum nomen ejus: quod semper sanctum est, sanctificetur in nobis.

V. « Veniat regnum tuum¹. » Petamus, non petamus, venire habet. Habet quidem regnum Deus sempiternum. Quando enim non regnavit? Quando regnare cœpit? Quando regnum ejus initium non habet, nec finem habebit. Sed ut sciatis quia et hoc pro nobis oramus, non pro Deo: (non enim sic dicimus: « Veniat regnum » tuum, » quasi optantes, ut regnet Deus:) regnum ipsius nos erimus si in illum credentes in eo profecerimus. Omnes fideles redempti sanguine Unici ipsius, erunt regnum ipsius. Venturum est autem ipsum regnum, cum facta fuerit resurrectio mortuorum: tunc enim veniet ipse. Et cum resurrexerint mortui, dividet eos, sicut ipse dicit, et ponet alios ad dexteram, alios ad sinistram. Dicit eis qui ad dexteram erunt: « Venite, benedicti Patris » mei, percipite regnum². » Hoc est quod optamus et rogamus, quando dicimus: « Veniat regnum tuum, » ut nobis veniat. Nam si nos reprobis fuerimus, illud regnum aliis venturum est, non nobis. Si autem in eo numero fuerimus, qui pertinent ad membra unigeniti Filii ejus, nobis veniet regnum ejus: et non tardabit. Numquid enim sæcula tanta restant, quanta transierunt? Apostolus Joannes dixit: « Filioli, novissima hora est³. » Sed pro ipso die magno longa est hora: et ipsa hora novissima videte quot annos ducat. Tamen sic vobis sit quasi qui vigilet

¹ Matth. vi, 10. — ² Id. xxv, 31. — ³ I Joan. ii, 18.

dormiat, surgat et regnet. Modo vigilemus, morte dormiemus, in fine resurgemus, sine fine regnabimus.

VI. « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, ita et in terra¹. » Tertio petimus, « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, ita et » in terra. » Et hoc nobis bene optamus. Nam voluntas Dei necesse est ut fiat. Voluntas Dei est, ut regnent boni, damnentur mali. Numquid potest ista voluntas non fieri? Sed quid nobis bene optamus, quando dicimus: « Fiat » voluntas tua, sicut in cœlo, ita et in terra? » Audite. Multis enim modis hæc petitio intelligi potest et multa sunt cogitanda in ista petitione: quando rogamus Deum: « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, ita et in terra. » Quomodo te non offendunt Angeli tui, sic te non offendamus et nos. Iterum quomodo intelligitur: « Fiat voluntas tua, » sicut in cœlo, ita et in terra? » Sancti omnes Patriarchæ, omnes Prophetæ, omnes Apostoli, spiritales omnes tanquam cœlum sunt Deo: nos autem in comparatione ipsorum terra sumus. « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, » ita et in terra: » sicut in illis, ita et in nobis. Item, « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, ita et in terra. » Ecclesia Dei cœlum est, inimici ejus terra sunt. Bene optamus inimicis nostris, ut credant et ipsi, et fiant Christiani: et fiat voluntas Dei, sicut in cœlo, ita et in terra. Item, « Fiat voluntas tua, sicut in cœlo, ita et in terra. » Spiritus noster cœlum est, caro terra. Quomodo invocatur spiritus noster credendo, sic caro innovetur resurgendo: et fiat voluntas Dei, sicut in cœlo, ita et in terra. Item, mens nostra qua videmus veritatem; et condelectamur ipsi veritati, cœlum est. Ecce cœlum: « Condelector » legi Dei secundum interiorem hominem². » Quid est terra? « Video aliam legem in membris meis, repugnante » legi mentis meæ³. » Quando ista pugna transierit,

¹ Matth. vi, 10. — ² Rom. ii, 22. — ³ Ibid. 23.

et concordia plena carnis et spiritus facta fuerit, fiet voluntas Dei, sicut in cœlo, ita et in terra. Quando petitionem istam dicimus, omnia ista cogitemus, et omnia ista a Patre petamus. Omnia autem ista, charissimi, tria quæ diximus, tres petitiones istæ ad vitam æternam pertinent. Quod enim sanctificatur in nobis nomen Dei nostri, æternum erit. Quod regnum ipsius veniet, ubi semper vivemus, æternum erit. Quod voluntas ejus fit, sicut in cœlo, ita et in terra, omnibus modis, quos exposui, æternum erit.

VII. Restant petitiones pro ista vita peregrinationis nostræ: ideo sequitur: « Panem nostrum quotidianum da » nobis hodie¹. » Da æterna, da temporalia. Promisisti regnum, noli negare subsidium. Dabis apud te sempiternum ornamentum, da in terra temporale alimentum. Ideo quotidie, ideo hodie, id est, hoc tempore. Cum transierit vita ista, numquid petemus panem quotidianum? Tunc enim non vocabitur « quotidie, » sed « hodie. » Nunc vocatur « quotidie, » quando transit dies, et venit alius dies. Numquid vocabitur « quotidie, » quando erit æternus unus dies? Sane duobus modis intelligenda est ista petitio de pane quotidiano: sive pro necessitate carnalis victus, sive etiam pro necessitate spiritalis alimonie. Carnalis cibi necessitas, propter quotidianum victum, sine quo vivere non possumus. Victus est et tegumentum, sed a parte totum intelligitur. Quando panem petimus, ibi omnia accipimus. Norunt etiam spiritalem alimoniam fideles, quam et vos scituri estis, accepturi de altari Dei. Panis erit et ipse quotidianus, huic vitæ necessarius. Numquid enim Eucharistiam accepturi sumus, cum ad ipsum Christum venerimus, et cum illo in æternum regnare cœperimus? Ergo Eucharistia panis noster quotidianus est: sed sic accipiamus illum, ut non solum ventre, sed et mente refi-

¹ Matth. vi, 11.

ciamur. Virtus enim ipsa quæ ibi intelligitur, unitas est, ut redacti in corpus ejus, effecti membra ejus, simus quod accipimus. Tunc erit vere panis noster quotidianus. Et quod vobis tracto, panis quotidianus est: et quod in Ecclesia lectiones quotidie auditis, panis quotidianus est: et quod hymnos auditis, et dicis, panis quotidianus est. Hæc enim sunt necessaria peregrinationi nostræ. Numquid illuc quando venerimus, codicem sumus audituri? Ipsum Verbum visuri, ipsum Verbum audituri, ipsum manducaturi, ipsum hibituri, quomodo Angeli modo. Numquid Angelis codices sunt necessarij, aut disputatores, aut lectores, Absit. Videndo legunt: vident enim ipsam veritatem, et illo fonte satiantur, unde nos irroramur. Dictum est ergo de pane quotidiano; quia in ista vita nobis est necessaria hæc petitio.

VIII. « Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris¹. » Numquid necessaria est nisi hic? Ibi enim debita non habebimus. Debita enim quid sunt, nisi peccata? Ecce baptizabimini, omnia ibi vestra peccata delebuntur: nullum omnino ibi remanebit. Si quid mali aliquando gessistis, fecistis, dixistis, concupistis, cogitastis, totum delebitur. Et tamen si in ista vita posteriori securitas esset, talem orationem non disceremus, ubi diceremus: « Dimitte nobis debita nostra. » Sed plane faciamus quod sequitur: « Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. » Maxime ergo vos qui intraturi estis ad accipiendam plenam indulgentiam debitorum vestrorum, videte ne aliquid in cordibus vestris adversus alterum teneatis, ut procedatis inde securi, quasi liberi et ab omnibus debitis absoluti: et incipiat vos velle vindicare de inimicis vestris, qui vobis ante injurias fecerunt. Dimittite, quomodo vobis dimittitur. Deus nulli fecit injuriam,

¹ Matth. vi, 12.

et tamen dimittit qui nihil debet. Quomodo debet dimittere, cui dimittitur, quando ille omnia dimittit, qui non debet quod ei dimittatur?

IX. « Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos a malo¹. » Numquid et hoc necessarium erit in illa vita? Non dicitur: « Ne nos inferas in tentationem, » nisi ubi potest esse tentatio. In sancti Job libro legimus: « Numquid non tentatio est vita humana super terram²? » Quid ergo rogamus? Quid, audite. Apostolus Jacobus dicit: « Nemo cum tentatur dicat quod a Deo tentatur³. » Tentationem istam malam dixit, qua quisque decipitur, et diabolo subjugatur, ipsam dixit tentationem. Est enim alia tentatio, quæ appellatur probatio: de ipsa tentatione scriptum est: « Tentat vos Dominus Deus vester, ut sciat si diligitis eum⁴. » Quid est, ut sciat? Ut scire vos faciat: nam ipse novit. In illa tentatione qua quisque decipitur et seducitur, neminem tentat Deus: sed plane judicio suo alto et occulto quosdam deserit. Cum ille deseruerit, invenit quid faciat tentator. Non enim invenit adversus se luctatorem: sed continuo illi se exhibet possessorem, si deserat Deus. Ne deserat ergo nos, ideo dicimus: « Ne nos inferas in tentationem. Unusquisque enim tentatur, ait idem apostolus Jacobus, a concupiscentia sua abstractus et illectus: deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum; peccatum autem cum consummatum fuerit, generat mortem⁵. » Quid nos docuit? Ut pugnemus contra concupiscentias nostras. Etenim in baptismo sancto peccata dimissuri estis: concupiscentiæ remanebunt, cum quibus regenerati pugnetis. Restat enim conflictus in vobis ipsis. Nullus hostis metuatur extrinsecus: te vince, et mundus est victus. Quid tibi facturus est ten-

¹ Matth. vi, 13. — ² Job. vii, 1. — ³ Jacob. 1, 13. — ⁴ Deut. xiii, 3. — ⁵ Jacob. 1, 14, 15.

tator extraneus, sive diabolus, sive minister diaboli? Quicumque homo proponit lucrum, ut seducat, avaritiam in te non inveniatur: quid facit propositor lucri? Si autem avaritia in te inventa fuerit, viso lucro inardescis, vitiosæ escae caperis laqueo. Si autem non in te inveniret avaritiam, remansit frustra extenta muscipula. Proponit tibi tentator pulcherrimam foeminam: adsit intus castitas, victa est foris iniquitas. Ut ergo non te capiat proposita pulchritudine mulieris alienæ, cum tua libidine intus pugna. Non sentis hostem tuum, sed sentis concupiscentiam tuam. Diabolum non vides, sed quid te delectet, vides. Vince intus quod tu sentis. Pugna, pugna: quia qui te regeneravit, iudex est: proposuit luctam, parat coronam. Sed quia sine dubio vinceris, si illum adiutorem non habueris, si te deseruerit; ideo ponis in oratione: « Ne nos inferas in » tentationem. » Ira iudicis donavit quosdam concupiscentiis suis: et dicit illud Apostolus: Tradidit illos Deus in » concupiscentiam cordis illorum¹. » Quomodo tradidit? Non cogendo, sed deserendo.

X. « Libera nos a malo: » potest ad eandem ipsam sententiam pertinere. Ideo sic est, ut intelligas unam sententiam: « Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos » a malo. » Ideo addidit, « sed: » ut ostenderet hoc totum ad unam sententiam pertinere: « Ne nos inferas in » tentationem, sed libera nos a malo. » Quomodo? Singula illa proponam: « Ne nos inferas in tentationem, sed » libera nos a malo. » Liberando nos a malo, non nos infert in tentationem: non nos inferendo in tentationem, liberat nos a malo.

XI. Magna vero tentatio est, charissimi, magna tentatio est, in hac vita, quando illud nostrum tentatur, quo meremur veniam, sicubi tentati lapsi fuerimus. Horrenda

¹ Rom. 1, 24.

tentatio est, quando nobis tollitur, unde ab aliarum tentationum vulneribus sanari possimus. Scio nondum vos intellexisse: adeste animo, ut intelligatis. Puta, tentat avaritia, victus est quisquam (quia et luctator aliquando et bonus præliator vulneratur,) in aliqua una tentatione: vicit hominem avaritia, etiam bonum luctatorem; et fecit nescio quid avarum. Transiit libido, non adduxit ad stuprum, non pervenit ad adulterium. Illud enim quando fuerit, et ab adulterio homo prohibendus est. Sed vidit mulierem ad concupiscendum, cogitavit aliquid delectabilius quam debuit: accepit pugnam, etiam optimus præliator percussus est: sed non sensit, non sensit, repercussit motum lascivum, doloris amaritudine castigavit, repercussit et vicit. Tamen eo ipso quod lapsus erat, habet unde dicat: « Dimitte nobis debita nostra. » Sic de cæteris omnibus tentationibus, difficile est ut non sit, unde dicamus: « Dimitte nobis debita nostra. » Quæ est ergo illa, quam posui, horrenda tentatio, molesta, tremenda, omnibus viribus, omni virtute vitanda? quæ est ista? Quando nobiscum agitur, ut vindicemus nos. Ira exasperatur; et frendet homo vindicari: horrenda tentatio. Unde accepturus enim veniam fueras pro cæteris delictis, hoc perdis. Si quid aliis sensibus, aliis cupiditatibus peccaveras, hinc erat sanandum, quia dicturus eras, « Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus » debitoribus nostris. » Qui te instigat ut vindicaris, perdet tibi quod dicturus eras, « Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. » Illo perditio, cuncta tenebuntur: omnino nihil dimittitur.

XII. Hanc periculosam tentationem in ista vita sciens Dominus, Magister et Salvator noster, cum doceret nos in hac oratione sex vel septem petitiones, nullam sibi assumpsit unde tractaret, et quam nobis vehementius com-

mendaret, nisi hanc unam. Numquid non diximus: « Pater » noster, qui es in cœlis, » et cætera subsequencia? Quare post finitam orationem non aliquid nobis inde tractavit, vel quod a capite posuit, vel quod in fine conclusit, vel quod in medio collocavit? Si enim non in vobis sanctificatum fuerit nomen Dei, aut si non pertinueritis ad regnum Dei, aut si non in vobis facta fuerit voluntas Dei, sicut in cœlo, aut si non vos Deus custodierit, ne intretis in tentationem: quare nihil horum? Sed quid? « Amen dico » vobis, quia si dimiseritis peccata hominibus: » propter illud, « Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. » Prætermisiss omnibus petitionibus quas nos docuit, illam maxime docuit. Non multum fuerant illa commendanda, in quibus si peccator est, unde curetur agnoscat: commendandum, in quo si peccaveris, cætera non est unde sanari. Hoc enim debes dicere: « Dimitte nobis debita nostra. » Quæ debita? Non deest: homines sumus. Paulo plus locutus sum quam debui, dixi aliquid quod non debui, risi plus quam debui, bibi amplius quam debui, comedi amplius quam debui, audivi libenter quod non debui, vidi libenter quod non debui, cogitavi libenter quod non debui: « Dimitte nobis » debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus » nostris. » Peristi, si hoc perdidisti.

XIII. Videte, fratres mei; videte, filii mei; videte, filii Dei, videte quia dico vobis. Pugna cum corde vestro, quantum potestis. Et si videritis iram vestram stare adversus vos, rogare contra illam Deum: faciat te Deus victorem tui, faciat te Deus victorem, non inimici forinsecus tui, sed intrinsecus animi tui. Aderit enim et faciet. Plus vult ut hoc ab illo petamus, quam pluviam. Videtis enim, charissimi, quot petitiones docuit nos Dominus Christus,

¹ Matth. vi, 14.

et vix illic invenitur una quæ sonet de pane quotidiano: ut omnia quæ cogitamus, propter vitam futuram cogitemus. Quid enim timemus ne non nobis exhibeat illi, qui promisit et dixit: « Quærite primum regnum et » justitiam Dei, et hæc omnia apponentur vobis? Novit » enim Pater vester, quia ista necessaria sunt vobis, prius » quam petatis ab eo. Quærite primum regnum et justitiam Dei, et hæc omnia apponentur vobis¹. » Nam multi etiam fame tentati sunt, et aurum inventi, et a Deo non deserti. Perirent fame, si desereret cor eorum panis interior quotidianus. Ipsum maxime esuriamus. « Beati enim » qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturantur². » Potest autem infirmitatem nostram misericorditer intueri, et videre nos, quomodo dictum est: « Memento quia pulvis sumus³. » Qui de pulvere hominem fecit et animavit, pro isto figmento Unicum ad mortem dedit. Quantum nos amet, quis potest explicare, quis potest saltem digne cogitare?

SERMO LVIII⁴.

Item in Matth. VI. de Oratione Dominica, ad Competentes.

I. SYMBOLUM reddidisti, quo breviter comprehensa continetur fides. Jam et antea dixi vobis, quod ait apostolus Paulus: « Quomodo invocabunt, in quem non crediderunt⁵? » Quia ergo quomodo credatur in Deum, et accepistis, et tenuistis, et reddidisti: accipite hodie quomodo invocetur Deus. Ipse Filius, sicut audistis, cum

¹ Matth. vi, 33. — ² Id. v, 6. — ³ Psal. cii, 14. — ⁴ Alias 42 inter Homilias 50. — ⁵ Rom. x, 14.